

SER-voorbeeldreglement niet altijd juridisch correct

WOENSDAG 15 MAART 2023 ZIJN DE LANDELIJKE OR-VERKIEZINGEN BIJ DE GEMEENTEN. AANLEIDING OM EENS STIL TE STAAN BIJ HET FENOMEEN OR-VERKIEZINGEN. DE REGELGEVING RONDOM DE OR-VERKIEZINGEN LIJKT AL JAREN EEN RUSTIG TERREIN. TOCH ZIJN ER WAT PUNTEN DIE AANGEPAKT KUNNEN WORDEN.

Door Angelet Veldscholte

Gelijke kansen, gelijke uitkomsten?

De praktijk leert dat veel ondernemingsraden gebruikmaken van het SER-voorbeeldreglement. Hoewel het een goed uitgangspunt is en voldoet aan de wettelijke (minimum)eisen, is het niet altijd op alle punten juridisch correct. Zo is het reglement niet in lijn met de jurisprudentie op het gebied van indienen van de kandidatenlijsten.

Het SER-voorbeeldreglement regelt dat de vakbonden als eerste hun kandidatenlijsten kunnen indienen (art. 7 SER-reglement). Nadat deze bekend zijn gemaakt, kunnen volgens het SER-voorbeeldreglement de niet-vakbondsleden hun 'vrije lijsten' indienen.

Het Hof Den Haag laat zich op 24 juli 2018 (ECLI: NL:GHDHA:2018:1777) kritisch uit over deze regeling. Het Hof gebiedt de OR dat het OR-reglement aangepast dient te worden op dit punt. De termijn waarbinnen de kandidatenlijsten namens de vakbonden en de vrije lijsten worden ingediend moet op hetzelfde moment starten en evenlang duren. Achterliggende reden is dat het Hof meent dat de verkiezingen eerlijk dienen te verlopen en dat voor alle kandidaten dezelfde regels gelden. Kandidaten moeten evenveel tijd hebben om zich te kunnen profileren en de periode waarbinnen zij dit kunnen doen, dient op hetzelfde moment aan te vangen en te eindigen. Dit waarborgt het fundamentele beginsel van *level playing field*.

De rechters van het Hof Den Haag maken korte metten met het argument dat de vakbonden meer tijd nodig hebben omdat zij vooraf hun achterban moeten raadplegen over de kieslijsten. De achterbanraadpleging kan ook intern plaatsvinden voordat de kandidatenlijsten worden aangeleverd, aldus het Hof.

Deze uitspraak geeft reden om nog eens kritisch naar het eigen reglement te kijken om ervoor te zorgen dat een gelijk speelveld bestaat voor alle kandidaten en dat geen oneerlijk onderscheid wordt gemaakt tussen de vakbondslijsten en 'vrije lijsten'. Is er toch een dergelijke bepaling in het OR-reglement opgenomen, dan moet het reglement dus gewijzigd worden.

Het SER-voorbeeldreglement is (nog) niet aangepast op dit onderwerp. De vraag is natuurlijk waarom men het SER-reglement niet aanpast. Dat lijkt een kleine moeite.

Digitale verkiezingen?

Fysiek stemmen met een stembus doen we nog wel bij de politiek. Bij ondernemingsraden komt digitaal stemmen steeds meer opzetten. Hiervoor zijn verschillende tools beschikbaar, zoals onlineorverkiezingen.nl, Inkesta of het Wiekiesjij-platform. Er zitten nog wel een paar haken en ogen aan.

Het eerste struikelblok bij digitaal stemmen is de wettelijke privacy. Het platform of de tool dient de anonimiteit van de stemmer te waarborgen. Het stemmen via (stemknoppen

in) Outlook waarborgt, vanzelfsprekend, niet deze anonimiteit. Een geschikte tool of platform voor het organiseren van de digitale verkiezingen is dus noodzaak. Dit kost tijd en moeite. De OR moet daarom ruim op tijd offertes aanvragen, zodat – na overleg met de bestuurder – een juiste afweging gemaakt kan worden. De OR moet ook controleren of het OR-reglement digitaal stemmen toestaat en niet enkel papieren uitnodigingen of schriftelijke stemmingen verplicht stelt.

Daarnaast kunnen de machtigingen, bij een digitaal verkiezingsproces, een hindernis zijn. Bij digitale verkiezingen wordt vaak via stemcodes gestemd. Deze stemcodes zijn vrij uitwisselbaar, waardoor het bijna oncontroleerbaar is of mensen voor meer dan één gemachtigde hebben gestemd. Per slot van rekening geldt het wettelijke stemgeheim. Dit knelpunt uit zich in het feit dat een bezwaar tegen de uitslag – omdat voor meer dan één gemachtigde is gestemd – gegrond is. Dat betekent dat de verkiezingen over moeten worden gedaan. Voorgaande is puur hypothetisch, maar het is van belang om bewust te zijn van dit knelpunt. Oplossing zou kunnen zijn om niet de grens van één gemachtigde te hanteren. Ook kan de OR kiezen voor een waterdicht digitaal platform of tool dat deze 'kinderziekte' eruit kan filteren.

Nog even wachten met verkiezingen?

In artikel 12 WOR is vastgelegd dat alle OR-leden na drie jaar tegelijk moeten aftreden. Via het reglement kan hiervan worden afgeweken en een zittingstermijn van twee of vier jaar worden vastgelegd. De ondernemingsraad of de bestuurder kan om verschillende redenen willen dat de zittingstermijn iets wordt verlengd. Wettelijk bestaat geen mogelijkheid tot verlenging van de zittingstermijn gedurende die zittingstermijn. Toch komt dit in de praktijk in verschillende situaties voor - zoals bijvoorbeeld tijdens een fusie, een ingrijpende reorganisatie of bij een overname. Van cruciaal belang is dat alle belanghebbenden (onder andere werknemers, bestuurders en vakbonden) met het uitstel van de verkiezing – en dus verlenging van de zittingstermijn – schriftelijk akkoord gaan, als hier goede redenen voor zijn. Om alle belanghebbenden aan boord te krijgen voor verlenging van de zittingstermijn is het van belang goede afspraken te maken. Goede communicatie is de sleutel hierin. Overleg en motiveer gedegen waarom verlengen van de zittingstermijn goed is voor de voortgang van de medezeggenschap. Betrek hierbij ook de achterban. Het is

voor de OR verstandig om de termijn niet langer dan redelijkerwijs noodzakelijk te verlengen. En om een beperkte duur aan de verlenging te stellen, bijvoorbeeld drie tot zes maanden.

Wat gebeurt er als belanghebbenden toch verkiezingen willen?

Corona werd door de rechter niet als een gegronde reden voor uitstel beschouwd. In die zaak had de OR van ASML medegedeeld dat hij bij gekwalificeerde meerderheid had besloten dat de verkiezing werd uitgesteld met zes maanden wegens de beperkingen die de coronamaatregelen met zich meebrachten. De vakbonden waren het hier, als belanghebbenden, niet mee eens en spanden een kortgeding aan. De rechter stelde dat de coronacrisis niet als een omstandigheid beschouwd kon worden die het absoluut onmogelijk maakt om verkiezingen te houden. En dat deze omstandigheid niet zwaarder weegt dan een correcte naleving van de zittingstermijnregel. De OR werd geboden om op de kortst mogelijke termijn de verkiezing te organiseren met aanpassing van de termijnen in het reglement, voor zover nodig.

Daarbij wil ik graag opmerken dat overeenstemming tussen alle belanghebbenden van groot belang is. De tijdsduur van een eventuele procedure zal ervoor zorgen dat tegen de tijd dat er uitgeprocedeerd is, de eigenlijke verkiezingsdatum al in het verleden ligt.

Tot slot

De vertegenwoordiging van werknemers verdient een democratische legitimatie. Eerlijke verkiezingen en ook van tijd tot tijd een wisseling van de wacht zijn dan ook van groot belang. Door het reglement op orde te hebben draag je daar als ambtelijk secretaris aan bij. Dat is een goede zaak.

ANGELET VELDSCHOLTE

Juridisch medewerker

Pallas
advocaten arbeidsrecht